

První katecheze papeže Františka o stáří

Papež František začal nový cyklus katechezí o významu a hodnotě stáří. Je mu líto, že „převládající kultura má jako jediný vzor mladého, dospělého člověka“, a že v tomto prostředí „má stáří nevalnou hodnotu, neboť to není věk, který by mohl nabídnout něco významného“.

23.02.2022

Drazí bratři a sestry, dobré ráno!

Dokončili jsme katechezi o svatém Josefovi. Dnes začínáme katechetickou cestu, na které hledáme inspiraci v Božím slově o významu a hodnotě stáří. Zamysleme se tedy nad stářím. Již několik desetiletí se tento věk života týká skutečného „nového lidu“, kterým jsou starší lidé. Ještě nikdy v historii lidstva nás nebylo tolik. Nikdy nás nebylo tolik jako nyní, nikdy nehrozilo takové riziko, že budeme odhozeni, jako nyní. Starší lidé jsou často považováni za „přítěž“. V dramatické první fázi pandemie to byli právě oni, kdo zaplatil nejvyšší cenu. Už dříve byli tou nejslabší a nejzanedbanější částí společnosti: za života jsme je příliš nevidali a neviděli jsme je ani umírat. Také jsem našel Chartu práv starších lidí a povinností komunity: byla vydána vládami, není vydána církví, je to světská věc: je dobré, zajímavé vědět,

že starší lidé mají práva. Bude dobré si ji přečíst.

Stárí je spolu s migrací jedním z nejpálčivějších problémů, kterým lidská rodina v současnosti čelí.

Nejde jen o kvantitativní změny, ale o jednotu jednotlivých věkových skupin, tedy o skutečný referenční bod pro pochopení a ocenění lidského života v jeho celistvosti.

Ptejme se sami sebe: existuje přátelství, existuje spojenectví mezi různými věkovými skupinami, nebo převládá oddělenost a zavržení?

Všichni žijeme v čase, kdy vedle sebe žijí děti, mladí lidé, dospělí a starší lidé. Poměr se však změnil:

dlouhověkost se stala masovou a ve velké části světa se děti rodí pomálu. Mluvili jsme také o demografické zimě. Nerovnováze, která má mnoho důsledků. Dominantní kultura má za svůj jediný model mladého dospělého, tedy jedince, který je

samostatný a zůstává mladý. Je však pravda, že mládí přináší plný smysl života, zatímco stáří představuje jen jeho vyprázdnění a ztrátu? Je to pravda? Obsahuje plný smysl života pouze mládí a stáří je vyprázdněním života, jeho ztrátou? Vyzdvihování mládí jako jediného věku, který je hoden ztělesňovat lidský ideál, spolu s pohrdáním stářím vnímaným jako slabost, úpadek nebo postižení, bylo dominantní ikonou totalitarismu dvacátého století. Zapomněli jsme na to?

Prodlužování života má strukturální dopad na dějiny jednotlivců, rodin a společností. Musíme si však položit otázku: odpovídá této skutečnosti jeho duchovní kvalita a jeho komunitní smysl? Možná by se starší lidé měli omluvit za svou umíněnost při přežívání na úkor druhých? Nebo je možné si jich vážit pro jejich dary, které přinášejí každému člověku pro jeho smysl života? V představách o

smyslu života – a to právě v takzvaných „rozvinutých“ kulturách – se stárí vyskytuje jen málo. Proč? Protože je považováno za věk, který nemá žádný zvláštní obsah ani vlastní smysl života. Lidé navíc nejsou dostatečně motivováni k tomu, aby je vyhledávali, a chybí jim osvěta, aby je dokázali docenit. Stručně řečeno, pro věk, který dnes tvoří rozhodující část prostoru komunity a zasahuje do třetiny celého života, existují – někdy – plány pomoci, ale ne projekty existence. Plány pomoci ano, ale ne projekty, jak je naplno prožít. A to je nedostatek myšlení, představivosti, tvořivosti. Pod touto myšlenkou se skrývá to, že starší lidé jsou odpadním materiálem. V této kultuře odpadu jsou starší lidé odpadním materiálem.

Mládí je krásné, ale věčné mládí je velmi nebezpečná halucinace. Být starý je stejně důležité – a krásné –

jako být mladý. Pamatujme si to. Spojenectví mezi generacemi, které lidem navrací všechny věky života, je naším ztraceným darem a my si ho musíme vzít zpět. V kultuře plýtvání a v kultuře produktivity je třeba ho znovu najít.

Boží slovo má o této smlouvě mnoho co říci. Před chvílí jsme slyšeli Joelovo proroctví, kterým začala dnešní audience: „Vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít prorocká vidění“ (3,1). Lze to vyložit takto: když se staří brání Duchu a pohřbívají své sny v minulosti, mladí už nevidí věci, které je třeba udělat, aby se otevřela budoucnost. Když naopak staří sdělí své sny, mladí jasně vidí, co mají dělat. Mladí lidé, kteří již nezpochybňují sny starých a bezhlavě míří za vizemi, které nedosahují jejich úrovně, budou mít problém nést svou přítomnost a nést i svou budoucnost. Pokud se prarodiče vrátí ke svým

melancholiím, mladí lidé se budou ještě více starat o své chytré telefony. Obrazovka může zůstat zapnutá, ale život na ní vyhasne dříve, než přijde jeho čas. Není nejzávažnějším dopadem pandemie právě ztráta mladých lidí? Staří lidé mají zdroje již prožitého života, které mohou kdykoli využít. Budou stát stranou a přihlížet, jak mladí lidé ztrácejí svou vizi, nebo je budou doprovázet a podporovat jejich sny? Co udělají mladí tváří v tvář snům starých?

Moudrost dlouhé cesty, která provází stáří na jeho odcházení, je třeba prožívat jako nabídku smyslu života, nikoliv ji strávit jako setrvačnost v přežívání. Pokud stáří nevrátíme důstojnost života hodného člověka, je odsouzeno uzavřít se do sklíčenosti, která každého připraví o lásku. Tato výzva lidstva a civilizace vyžaduje naše odhodlání a Boží pomoc. Prosme Ducha svatého. Těmito katechezemi o stáří bych chtěl

všechny povzbudit, aby své myšlenky a city investovali do darů, které přináší, a do dalších etap života. Stáří je dar pro všechny věkové kategorie. Je to dar zralosti, moudrosti. Boží slovo nám pomůže rozpoznat význam a hodnotu stáří; kéž nám Duch svatý také dá sny a vize, které potřebujeme. A chtěl bych zdůraznit, jak jsme slyšeli v Joelově proroctví na začátku, že důležité je nejen to, aby starší lidé měli ve společnosti místo moudrosti, kterou mají, prožitou historii, ale také to, aby s mladými vedli rozhovor, aby s nimi mluvili. Mladí musí mluvit se staršími a starší s mladými. Tento most bude předávat moudrost lidstvu. Doufám, že tyto úvahy budou užitečné pro nás všechny, abychom pokračovali v této zkušenosti, o které mluvil prorok Joel, že v dialogu mezi mladými a starými mohou staří dávat sny a mladí je mohou přijímat a nést dál. Nezapomínejme, že v rodinné i společenské kultuře jsou starší lidé

jako kořeny stromu. Mají v sobě veškerou historii – a mladí jsou jako květy a plody. Pokud nepřichází míza, pokud tato „krev“ - řekněme - nevychází z kořenů, nikdy nebudou moci vzkvétat. Nezapomínejme na básníka, kterého jsem mnohokrát uvedl: „Vše, co má strom, který kvete, pochází z toho, co má pod zemí“ (Francisco Luis Bernárdez). Vše krásné, co společnost má, souvisí s kořeny starších lidí. Proto bych chtěl, aby se v těchto katechezích objevila postava staršího člověka, abychom dobře pochopili, že starší člověk není odpadní materiál: je požehnáním pro společnost.

Děkuji.

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
prvni-katecheze-papeze-frantiska-o-
stari/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/prvni-katecheze-papeze-frantiska-o-stari/) (07.08.2025)